

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความมีประสิทธิภาพของการตรวจสอบภายใน ในมุมมอง
ของคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

นายชาญณรงค์ เพ็ญศิริ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบัญชี ภาควิชาการบัญชี

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-53-1504-4

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

FACTORS EFFECTING EFFECTIVENESS OF INTERNAL AUDIT IN THE PERSPECTIVE
OF AUDIT COMMITTEE OF THE LISTED COMPANIES
IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND

Mr. Channukorn Phensiri

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Accountancy Program in Accounting

Department of Accountancy
Faculty of Commerce and Accountancy
Chulalongkorn University

Academic Year 2005

ISBN 974-53-1504-4

ชาญนุกร เพ็ญศิริ : ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความมีประสิทธิภาพของการตรวจสอบภายในในมุมมองของคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (FACTORS EFFECTING EFFECTIVENESS OF INTERNAL AUDIT IN THE PERSPECTIVE OF AUDIT COMMITTEE OF THE LISTED COMPANIES IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND). อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร. พรรณนิภา รอดวรรณะ, 142 หน้า. ISBN. 974-53-1504-4

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความมีประสิทธิภาพของการตรวจสอบภายใน และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเหล่านั้นกับประสิทธิภาพของการตรวจสอบภายใน กลุ่มตัวอย่างคือกรรมการตรวจสอบของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 430 คน โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 129 ชุด คิดเป็นร้อยละ 30 ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.849 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัย และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการศึกษา พบว่า ตัวแปรอิสระ คือ 1.ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์กร ได้แก่ นโยบายและการสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร และความพร้อมของระบบงานและสารสนเทศมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย 2.ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้ตรวจสอบภายใน ได้แก่ ความเป็นอิสระและเที่ยงธรรมของผู้ตรวจสอบภายใน และความรู้ทักษะ และมนุษยสัมพันธ์ของผู้ตรวจสอบภายในอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ส่วนการประสานงานของผู้ตรวจสอบภายในอยู่ในระดับเห็นด้วย 3.ปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ ขนาดของกิจการ และความเข้าใจและยอมรับของผู้รับการตรวจอยู่ในระดับเห็นด้วย ตัวแปรตาม คือ 1.การส่งเสริมให้เกิดกระบวนการกำกับดูแลกิจการ ได้แก่ กระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินให้มีความถูกต้องอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ส่วนการดูแลระบบการควบคุมภายในของบริษัทให้มีความน่าเชื่อถือและการดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้องอยู่ในระดับมาก สำหรับ 2.การส่งเสริมให้เกิดความรับผิดชอบและการรายงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบ 3.การส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน และ 4.การให้สัตยาบันเตือนภัยล่วงหน้าอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และ 5.ความมีประสิทธิภาพในภาพรวม กรรมการตรวจสอบมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วย

ปัจจัยโครงสร้างองค์กรและปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้ตรวจสอบภายใน ส่งผลกระทบต่อความมีประสิทธิภาพของการตรวจสอบภายในทุกด้าน ส่วนขนาดกิจการส่งผลกระทบต่อความมีประสิทธิภาพของการตรวจสอบภายในเฉพาะด้านการดูแลกระบวนการจัดทำรายงานทางการเงินของบริษัทให้มีความถูกต้อง การดูแลระบบควบคุมภายในของบริษัทให้มีความน่าเชื่อถือ การดูแลให้บริษัทปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การให้สัตยาบันเตือนภัยล่วงหน้า และความมีประสิทธิภาพของการตรวจสอบภายในในภาพรวม และความเข้าใจและยอมรับของผู้รับการตรวจส่งผลกระทบต่อความมีประสิทธิภาพของการตรวจสอบภายในทุกด้าน ยกเว้นด้านการส่งเสริมให้เกิดความรับผิดชอบและการรายงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบ

ภาควิชา.....การบัญชี.....

สาขาวิชา.....การบัญชี.....

ปีการศึกษา2548.....

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

จางนุกร เพ็ญศิริ
อ.ที่ปรึกษา

4582204826 : MAJOR ACCOUNTING

KEYWORD : INTERNAL AUDIT / EFFECTIVENESS OF INTERNAL AUDIT

CHANNUKORN PHENSIRI : FACTORS EFFECTING EFFECTIVENESS OF INTERNAL AUDIT IN THE PERSPECTIVE OF AUDIT COMMITTEE OF THE LISTED COMPANIES IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. PANNIPA RODWANA, Ph. D., 142 pp. ISBN. 974-53-1504-4

This study is the exploratory research with the purposes to examine the factors affecting internal audit effectiveness and to study the relationship between them. The sampling method used in this research is 'Purposive sampling'. Using this approach, the samples respondents of 430 audit committees who are working with the listed companies in the Stock Exchange of Thailand are selected. In order to gather primary data, the questionnaires will be used as the data collection tool in this study. Of all the questionnaires distributed by mail, only 129 questionnaires are responded, which is thirty percent. There are many data analysis methods used in this research, which are fundamental statistics, factorial analysis method and Pearson coefficient. By using the methods mentioned earlier, it is found that the level of confidence is equal to 0.849.

The results of the study show that there are many independent variables influencing internal audit effectiveness. According to the opinion from the respondents, they agree that the first factor is organizational structure, consists of the managerial policies and supports, including the promptness of Information technology system. They also strongly agree that the qualifications of the internal auditors, consisting of the independence, the justice, the knowledge, the skills and the sociability of the auditors is the second important factor while the coordination of internal auditors can be seen as another significant factor at agreed level. Furthermore, the respondents agree that another factors, which are the size of the business, the comprehension and the recognition of the organization audited also has an impact on the effectiveness. The dependent variables influencing internal audit effectiveness are as follow. Firstly, the support for the control process in relation to the accuracy of the financial report can be seen as an important factor at moderate level. The reliability of the internal control process within the organization and the level of commitment of the business towards the related laws and regulations are of strongly agreed. Moreover, the encouragement for the responsibility towards the job assigned, the encouragement for performance effectiveness and efficiency, including the advanced notice can be seen as an important factor at moderate level while the effectiveness of the internal audit as a whole are at agreed level. It can be concluded that factors related to organizational structure and the qualifications of internal auditors affect the effectiveness of internal audit in every aspect. Firstly, the size of the business affect the effectiveness related to the accuracy of the financial report. The reliability of the internal control process within the organization, the level of commitment of the business towards the related laws and regulations, the advanced notice, the effectiveness of the internal audit as a whole including the comprehension and the recognition of the organization audited affect the effectiveness in every aspect except the encouragement for the responsibility towards the job assigned

Department.....Accounting.....
Field of studyAccounting.....
Academic year2005.....

Student's signature...*Channukorn Phensiri*.....
Advisor's signature...*Pannipa Rodwana*.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดี เพราะได้รับความช่วยเหลือและความเมตตาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรรณนิภา รอดวรรณะ อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งท่านได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ดูแลเอาใจใส่ และเสนอความคิดเห็นที่มีคุณค่า ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ และขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาการบัญชีทุกท่านที่ได้เสริมสร้างความรู้และทักษะของการศึกษาในหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. อุทัย ตันละม้าย ประธานกรรมการ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วุฒินี พรรณเชษฐ์ กรรมการ ผู้ซึ่งสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ รวมทั้งคณาจารย์ในบัณฑิตวิทยาลัยทุกท่านที่ตรวจทานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ทำให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ข้าพเจ้าต้องขอขอบพระคุณกรรมการตรวจสอบทุกท่านที่สละเวลาอันมีค่าตอบคำถามในแบบสอบถามที่ข้าพเจ้าได้ส่งไปทางไปรษณีย์ รวมถึงกรรมการตรวจสอบบางท่านที่มีความห่วงใยให้เบอร์โทรศัพท์ รวมทั้งคำแนะนำ และข้าพเจ้ายังได้สอบถามข้อสงสัยและรายละเอียดอื่นเพิ่มเติม

สุดท้ายนี้กราบขอบพระคุณ นายราเชนทร์ เพ็ญศิริ บิดา และนางกัลยาณี เพ็ญศิริ มารดา ที่อุปการะเลี้ยงดูข้าพเจ้าเป็นอย่างดีตราบเท่าทุกวันนี้ และคอยรับฟังปัญหาและให้คำแนะนำในการวิจัยทุกอย่าง รวมทั้งสมาชิกในครอบครัวทุกคนในเป็นกำลังใจให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.4 กรอบแนวคิดและสมมติฐานที่ใช้ในการวิจัย	3
1.5 คำจำกัดความของการวิจัย	5
1.6 วิธีดำเนินการวิจัย	5
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
1.8 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย	6
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบภายใน	7
1. นิยามการตรวจสอบภายใน	7
2. หน้าที่และคุณสมบัติของผู้ตรวจสอบภายใน	8
3. ความสำคัญและประโยชน์ของการตรวจสอบภายใน	11
4. ประเภทของการตรวจสอบภายใน	12
5. การบริหารกระบวนการตรวจสอบภายใน	15
6. การตรวจสอบภายในโดยยึดแนวความเสี่ยง	35
7. ความมีประสิทธิภาพของการตรวจสอบภายใน	43
8. งานวิจัยเกี่ยวกับการตรวจสอบภายใน	53

บทที่		หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	61
	3.1 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	61
	3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	69
	3.3 การสุ่มตัวอย่าง เก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
4	ผลการวิจัย.....	73
	1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบริษัท คณะกรรมการตรวจสอบ และหน่วยงานตรวจสอบภายใน.....	74
	2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิผลของ การตรวจสอบภายใน และประสิทธิผลของการตรวจสอบภายใน.....	79
	3. การวิเคราะห์ปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนความมีประสิทธิภาพของ การตรวจสอบภายใน.....	88
	4. การหาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความมีประสิทธิภาพของการตรวจสอบภายใน กับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความมีประสิทธิภาพของการตรวจสอบภายใน (การทดสอบสมมติฐาน).....	92
	5. ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการเพิ่มความมีประสิทธิภาพ ของการตรวจสอบภายใน.....	97
5	บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	102
	5.1 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย.....	103
	5.2 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย.....	120
	5.3 ข้อเสนอแนะในการศึกษาต่อในอนาคต.....	122
	รายการอ้างอิง.....	123
	ภาคผนวก.....	128
	ภาคผนวก ก แบบสอบถาม.....	129
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	142

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า	
2.1	วัตถุประสงค์ของการตรวจสอบภายในและการปฏิบัติการตรวจสอบภายใน.....	50
4.1	แสดงประเภทธุรกิจของบริษัท.....	74
4.2	ลักษณะการตรวจสอบภายในของบริษัท.....	75
4.3	แสดงขนาดธุรกิจของบริษัทพิจารณาจากยอดขายสินทรัพย์รวมในปี 2546.....	76
4.4	ข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานตรวจสอบภายใน.....	77
4.5	ข้อมูลอื่นๆ เกี่ยวกับผู้ตรวจสอบภายใน.....	78
4.6	แสดงระดับความคิดเห็นต่อนโยบายและการสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร.....	79
4.7	แสดงระดับความคิดเห็นต่อบทบาทในการสนับสนุนคณะกรรมการตรวจสอบ.....	80
4.8	ค่า Eigenvalues ร้อยละของความแปรปรวน และร้อยละสะสม ของความแปรปรวนของแต่ละปัจจัย.....	89
4.9	เมทริกซ์น้ำหนักปัจจัยของตัวแปรบนปัจจัยหลังจากการหมุนแกน.....	90
4.10	เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของตัวแปรอิสระที่ผู้ศึกษาคาดไว้ ในเบื้องต้นกับตัวแปรอิสระที่สร้างจากการใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัย.....	91
4.11	สรุปความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความมีประสิทธิภาพของ การตรวจสอบภายใน กับ ประสิทธิภาพของการตรวจสอบภายใน.....	93
4.12	การทดสอบความแตกต่างของการส่งเสริมให้เกิดความรับผิดชอบ และการรายงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบในแต่ละประเภทธุรกิจ แต่ละขนาดกิจการและแต่ละลักษณะการตรวจสอบภายใน.....	96
4.13	การทดสอบความแตกต่างของการส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ของการปฏิบัติงานในแต่ละประเภทธุรกิจและแต่ละขนาดกิจการ.....	97

สารบัญภาพ

ภาพที่

1	กระบวนการปฏิบัติงานตรวจสอบภายใน (Internal Audit Process).....	17
2	กระบวนการประเมินความเสี่ยง.....	39